

وزن شعر کردی

و تطبیق آن با وزن شعر فارسی

دکتر عبد الخالق پرهیزی

عضو هیات علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی

انتشارات فردوس

سرشناسه : پرهیزی، عبدالخالق، ۱۳۴۱ -

عنوان و نام پدیدآور : وزن شعر کردی و تطبیق آن با وزن شعر فارسی / عبدالخالق پرهیزی

مشخصات نشر : تهران: فردوس ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری : ۲۵۸ ص. جدول

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۵۹۵-۹

وضعیت فهرست نویسی : فیفا (فهرست نویسی پیش از انتشار)

مشخصات ویراست : [ویراست ۲]

یادداشت : چاپ دوم : کتابنامه: ص. [۲۵۳]-۲۵۸.

موضوع : عروض کردی / Kurdish Language-- Versification

موضوع : عروض فارسی / Persian Language-- Versification

رده بندی کنگرد : ۱۳۹۶ پ ۴۳ / ۳۲۵۶ PIR

رده بندی دیوئی : ۸۱۹۹ / ۲

شماره کتابخانه ملی : ۴۸۲۱ ۳۸

خیابان دانشگاه - کوچه میترا - شماره ۷ - واحد ۱، تلفن: ۶۶۴۱۸۸۳۹ - ۶۶۴۶۹۳۳۸

وزن شعر کردی و تطبیق آن با وزن شعر فارسی

دکتر عبدالخالق پرهیزی

Mardin1341@gmail.com

ناشر: انتشارات فردوس

ناشر همکار: نشر فرهنگ روز

چاپ اول ناشر: تهران ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۵۹۵-۹

(ISBN: 978-964-320-595-9)

همه حقوق محفوظ است.

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۵	فهرست مطالب
۹	پیش گفتار چاپ دوم
۱۱	بخش اول: مقدمات
۱۳	فصل اول: منشا و تاریخ زبان کردی
۳۱	فصل دوم: پراکندگی جغرافیایی و ارزش ادبی گویشهای زبان کردی
۴۱	جدول محدوده‌های جغرافیایی گویش‌های زبان کردی
۵۱	فصل سوم: عصری از تاریخ ادبیات کردی
۵۳	۱- دوره‌های ادبی
۵۳	الف- میراث ادبی ایل حر
۵۳	۱- دوره‌ی حکومت ایل (۲۸۵ - ۲۸۵ ه.ق.)
۵۵	۲- دوره‌ی حسویه (۳۳۰ - ۶۰ ه.ق.)
۵۶	۳- دوره‌ی عتباری (۳۸۰ - ۵۱۰ ه.ق.)
۵۷	۴- فرمانروایان ایزدی (سده‌ی پنجم تا سده‌ی هفتم هجری)
۵۷	۵- شعرای دوره‌ی اتابکی (۵۵۰ - ۸۲۷ ه.ق.)
۵۹	۶- شعرای شهرزوری مخالف کاکه‌ای‌ها
۶۰	۷- شعرای دوره‌ی قرمزی (قرن نهم هجری)
۶۰	۸- شعرای پیرو طریقه‌ی عالی قلندر (قرن نهم)
۶۰	۹- دوره‌ی بابا جلیل (قرن دهم هجری)
۶۱	۱۰- شعرای دوره‌ی اردلان (۶۱۶ - ۱۲۸۵ ه.ق.)
۶۲	ب - شعر شیوه‌ی «بیت»
۶۳	کلمه‌ی بیت
۶۶	تعداد بیت‌ها
۶۶	موضوع بیت‌ها
۶۷	سرایندگان بیت‌ها
۷۰	قالب و صورت شعر شیوه‌ی بیت

۲- دوره‌ی دوم: دوره‌ی شعر کلاسیک (قرن دهم تا سیزدهم هجری).....	۷۴
آغاز دوره‌ی کلاسیک.....	۷۵
مشخصات کلی اشعار این دوره.....	۷۷
شعرای بزرگ این دوره.....	۷۹
شعر شیوه‌ی اورامی.....	۸۰
۳- دوره‌ی سوم: (از سال‌های بعد از جنگ جهانی اول تا زمان حاضر).....	۸۲
فصل چهارم: آواشناسی تطبیقی گویش‌های زبان کردی با زبان فارسی.....	۸۷
جدول مقایسه‌ی واج‌های صامت.....	۹۰
جدول تطبیقی واج‌های مصوت.....	۹۱
الف - توضیحی درباره‌ی جدول تطبیق واج‌ها.....	۹۲
ب - ساخت هجاء در زبانهای فارسی و کردی.....	۹۹
انواع هجاء در زبان فارسی.....	۹۹
انواع هجاء در زبان کردی.....	۱۰۰
فصل پنجم: خط کردی و چگونگی تغییر و تحول آن.....	۱۰۵
الف - خط عربی - کردی.....	۱۰۵
جدول مقایسه‌ی الفبای فارسی و کردی.....	۱۰۹
ب - خط لاتین کردی.....	۱۱۰
بخش دوم: بررسی انواع وزن در شعر کردی.....	۱۱۷
فصل ششم: دسته‌بندی انواع وزن در شعر کردی.....	۱۱۹
فصل هفتم: وزن هجایی در شعر سنتی یا شعر مقفید.....	۱۲۵
وزن شعر شیوه بیت.....	۱۲۵
مبانی و اصول وزن هجایی در شعر سنتی یا مقفید.....	۱۳۵
وزنهای هجایی بکار رفته در شعر سنتی یا مقفید.....	۱۴۰
رابطه‌ی اوزان هجایی شعر کردی با وزن اشعار پیش از اسلام.....	۱۴۶
فهرست بسامدی اوزان هجایی در دیوان چند شاعر.....	۱۴۹
فصل هشتم: وزن عروضی در اشعار سنتی.....	۱۶۱
تبیین قواعد عروض کردی و مقایسه‌ی آن با عروض فارسی.....	۱۶۱
فهرست بسامدی اوزان شعرهای چند شاعر.....	۱۹۴
وزن شعر عامیانه‌ی فارسی.....	۲۰۰

فصل نهم: وزن هجایی در اشعار نو	۲۰۷
تلاش برای دست یافتن به نوع آزادتری از وزن هجایی.....	۲۲۳
فصل دهم: وزن عروضی در اشعار نو (وزن نیمایی)	۲۳۱
فهرست منابع	۲۵۳

پیش‌گفتار چاپ دوم

چاپ اول این کتاب با موانع و مشکلاتی مواجه شد که در مقدمه چاپ اول به آن اشاره شده است و در اینجا نیازی به تکرار آن نیست. شکر خدا که بعد از اینکه سالها از تحقیق و نگارش آن گذشته بود، سرانجام در سال ۱۳۸۵ بوسیله انتشارات کتاب زمان منتشر شد. با استقبال گرمی از سوی جامعه ادبی مواجه گشت و نسخات آن در عرض مدت زمان کوتاهی در بازار کتاب نایاب شد. اما این بار هم تعطیلی انتشارات چاپ دوم آن را به تعریق انداخت. اگر چه وضعیت کارهای ادبی کردی در مملکت ما به گونه‌ای است که همیشه باید به تپانچه در حاشیه فعالیت‌های محقق بماند و مجال این را نمی‌یابد که وقت و نیرویی را که به طلبه آن اختصاص یابد، بسیاری از مطالب این کتاب در این چاپ مورد تجدید نظر قرار گرفته و بعضی از فصول آن از نو نگارش یافته است و به جرأت باید گفت که این چاپ به مراتب برآسته‌تر و پخته‌تر از چاپ اول است. به هر حال این کار در نوع خود کامل است و چندان احتیاجی به بازنگری و بازاندیشی ندارد و اگر بنا باشد که کار جدیدی در این زمینه، بخصوص در زمینه موضوعات مختلفی که در بخش مقدماتی کتاب مورد بحث قرار گرفته است، انجام گیرد، بهتر است که بطور مستقل ارائه شود.

جا دارد که نکته‌ای را که در چاپ اول به آن اشاره کرده بودیم در اینجا برجسته‌تر کنیم و آن اینکه تحقیق و تفحص در زمینه‌های مختلف زبان و ادبیات کردی می‌تواند نتایج درخشانی برای زبان و ادبیات فارسی به دنبال داشته باشد و حتی در بعضی از زمینه‌ها و موضوعات، انقلابی در تحقیقات زبان و ادبیات فارسی ایجاد کند. این مسئله‌ایست که تا کنون چنانکه باید درک نشده و به اهمیت آن پی برده نشده است. امیدواریم که این کار، هر چند ناچیز، راهگشا و مشوقی باشد برای محققین جوان و کارهای بزرگتر و بهتری را به دنبال بیاورد. اگر اساتید دانشگاهها تعصب و نخوت بیمارگونه‌ای را که در

این مورد رواج دارد کنار بگذارند و دانشجویان کردزبان را به تحقیق در زمینه زبان و ادبیات کردی تشویق کنند و امکان این را برای آنها فراهم کنند که کارهای آنها در این زمینه بعنوان کار رسمی دانشگاهی پذیرفته شود، بی گمان کارهای خوبی صورت خواهد گرفت و محققین کارآمدی تربیت خواهند شد.